

Handleiding sociogramtool

Inleiding

Met de Sociogramtool van Nicole Megens Onderwijscoaching breng je snel en eenvoudig de sociale verhoudingen in jouw klas in kaart. Deze handleiding legt stap voor stap uit hoe je de tool gebruikt. Ga naar **sociogram.nicolemegens.nl** om te beginnen.

Voordat je begint even een paar belangrijke dingen.

Ik vind het sociogram een van de meest waardevolle instrumenten die je als leerkracht kunt inzetten. Wat er onder water speelt in een groep, de stille uitsluitingen, de onverwachte verbindingen, de kinderen die er wel bij lijken te horen maar het eigenlijk niet zo ervaren. Het wordt ineens zichtbaar op papier. Dat is soms confronterend, maar wel heel waardevol. Gebruik het sociogram om je blik aan te scherpen, niet om hem te vervangen.

En wees je er ook van bewust dat de manier waarop je vraagt, invloed heeft. Sommige kinderen vullen iets in, terwijl ze dat misschien niet eens zo sterk voelen.

Daarom zeg ik altijd vooraf: je hoeft je antwoorden met niemand te delen. Het is niet om elkaar te beoordelen. Het is zodat ik jullie beter kan helpen.

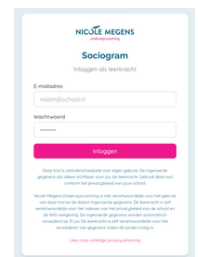
En nog iets praktisch: zorg dat iedereen meedoet. Want een half ingevuld sociogram... is eigenlijk gewoon een half verhaal.

Veel succes en plezier ermee!

Stap 1 Inloggen

Ga naar sociogram.nicolemegens.nl. Vul je e-mailadres en wachtwoord in en klik op Inloggen.

Heb je nog geen account? Neem dan contact op via info@nicolemegens.nl.

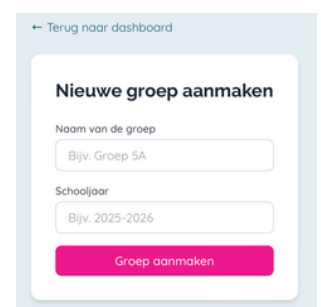

Stap 2 Groep aanmaken

Na het inloggen kom je op het dashboard. Klik op **+ Nieuwe groep** om een groep aan te maken.

Vul de naam van de groep in (bijvoorbeeld "Groep 5a") en het schooljaar. Klik op Groep aanmaken.

Vervolgens voeg je de leerlingen toe.
Vul de voornaam en evt. de eerste letter van de achternaam in en klik op Toevoegen. Herhaal dit voor alle leerlingen.

Stap 3 Sociogram invullen

Je hebt twee manieren om het sociogram in te vullen:

Optie A Leerkracht vult in.

Laat de leerlingen een papieren formulier invullen. Download het formulier via de knop ↓ **Download papieren formulier**. De leerlingen vullen het formulier in en jij voert de antwoorden daarna in op de computer via de knop **Vragen invullen**.

Wil je leerlingen het sociogram op papier laten invullen? Download het papieren formulier via de knop ↓ **Download papieren formulier** op de groeps pagina. Print het formulier voor elke leerling en laat ze het invullen. Voer de antwoorden daarna in via **Vragen invullen**.

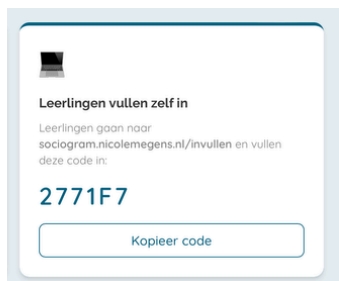
Klik op de naam van een leerling en voer in wie hij of zij heeft gekozen. Gebruik de knoppen **Volgende leerling** en **Vorige leerling** om door de leerlingen heen te gaan. De opslaan-knop wordt blauw-groen zodra alle vragen voor die leerling zijn ingevuld.

Tip voor jongere kinderen (groep 1-4):

Jongere kinderen kiezen vaak alleen leerlingen die ze op dat moment kunnen zien. Leg daarom een lijst met foto's neer, zodat kinderen hun klasgenoten op foto's kunnen aanwijzen.

Optie B Leerlingen vullen zelf in

Leerlingen gaan naar sociogram.nicolemegens.nl/invullen en vullen de unieke code in die bij jouw groep hoort. Je vindt deze code op de groepspagina. Klik op **Kopieer code** om de code te kopiëren en deel hem met je leerlingen.

Stap 4 Resultaten bekijken

Als alle leerlingen zijn ingevoerd, kun je de resultaten bekijken via drie weergaven: Sociomatrix - Visueel sociogram - Analyse

Sociomatrix

De sociomatrix toont wie wie heeft gekozen in een overzichtelijke tabel. De kleuren geven aan hoe vaak een leerling is gekozen. Horizontaal zie je welke keuzes het kind zelf gemaakt heeft. Verticaal kun je lezen door wie het kind gekozen is, met onderaan de totalen.

Spelen

Hoe lees je deze tabel? Lees per rij wie een leerling heeft gekozen. Lees per kolom door wie een leerling gekozen is.

Wie kiest	Anne	Bart	Carla	Dionne	Eefje	Freek	Geertje	Hans	Inge	Jan	Karel	Len	Marie	Niels	Otto	Pieter	Robert	Suze	Theo	Vivian	Wendy	Xander	+	-		
Anne A.	--																							0	0	
Bart B.		--																							0	0
Carla C.			--																						0	0
Dionne D.				--																					0	0
Eefje E.					--																				0	0
Freek F.						--																			3	3
Geertje G.							--																		3	3
Hans H.								--																	3	3
Inge I.									--																3	3
Jan J.										--															3	3
Karel K.											--														3	3
Len L.												--													3	3
Marie M.													--												3	3
Niels N.														--											3	3
Otto O.															--										3	2
Pieter P.																--									3	2
Robert R.																	--								3	3
Suze S.																		--							3	3
Theo T.																			--						3	3
Vivian V.																				--					3	3
Wendy W.																					--				3	3
Xander X.																						--			3	3
Ontvangen	2+ 2-	3+ 6-	0+ 4-	5+ 2-	3+ 3-	3+ 4-	4+ 4-	5+ 1-	6+ 1-	1+ 6-	4+ 4-	5+ 2-	2+ 0-	3+ 1-	0+ 0-	2+ 1-	0+ 2-	0+ 3-	1+ 0-	1+ 1-	0+ 1-	1+ 1-		3	3	

— Positieve keuze — Negatieve keuze

Afdrukken / PDF — Spelen

Je kunt de sociomatrix opslaan en/of afdrucken met de knop **Afdrukken/ PDF**.

Visueel sociogram

Groep 5a
 2025-2026
 Sociomatrix
Visueel sociogram
Analyse

Het visuele sociogram toont de relaties tussen leerlingen als een diagram. Leerlingen die elkaar wederzijds hebben gekozen, zijn verbonden met een dubbele lijn.

Spelen

— Eénzijdige keuze   == Wederzijdse keuze

Afdrukken / PDF — Spelen

Je kunt de sociomatrix opslaan en/of afdrukken met de knop Afdrukken/ PDF.

Analyse

De analysepagina geeft een overzicht van de groepsstructuur, met informatie over positief gekozen leerlingen, negatief gekozen leerlingen en onderlinge relaties.

Ook de analyse kun je opslaan en/of afdrukken met de knop Afdrukken/ PDF

← terug naar groep

Analyse — Groep 7

Afdrukken / PDF

Informatie groep

Populaire (3x of vaker positief gekozen)

Vaak negatief gekozen (3x of vaker)

Zoveel populair als negatief gekozen (beide 3x of vaker)

Nul keer positief gekozen

Informatie relaties

Kiezen positief voor elkaar

Kiezen negatief voor elkaar

Keuzes gekozen maar teruggegrpen als negatief

Aantal keer gekozen

Gerangschikt op aantal keer positief gekozen

Aantal keer positief gekozen

Aantal keer negatief gekozen

Overzicht per leerling

Leerling	Positief gekozen door	Negatief gekozen door	Kiest positief	Kiest negatief
Anne A.	Hoge I., Robert H., Vivian V.	Suut S., Theo T.	==	==
Bart B.	Freuk F., Jan J., Karel K., Len L., Hans H., Robert R., Vivan V., Xander X.	Freuk F., Geertje G., Geertje G., Len L., Suut S., Theo T., Wendy W., Xander X.	==	==
Carlo C.	Robert R., Theo T.	Geertje G., Geertje G., Hans H., Nigel N., Peter P., Suut S., Vivian V.	==	==
Donne D.	Freuk F., Geertje G., Geertje G., Nigel N., Otto O., Robert R., Suut S., Theo T., Xander X.	Freuk F., Hans H., Karel K., Nels N., Peter P., Theo T.	==	==
Eefje E.	Hoge I., Jan J., Karel K., Marlo M., Nels N., Otto O., Peter P., Suut S., Theo T., Xander X.	Marlo M., Nigel N., Jan J., Karel K.	==	==
Freuk F.	Geertje G., Jan J., Len L., Marlo M., Hans H., Nels N., Otto O., Peter P., Theo T., Wendy W., Xander X.	Geertje G., Hans H., Nigel N., Nigel N., Karel K., Peter P., Robert R.	==	==
Geertje G.	Freuk F., Hans H., Hoge I., Nels N., Otto O., Peter P., Theo T., Wendy W., Xander X.	Donne D., Inge I., Len L., Len L., C. Freuk F., Geertje G., Nels N.	==	==
Hans H.	Hoge I., Jan J., Karel K., Suut S., Vivian V., Wendy W.	Marlo M., Suut S.	==	==

Stap 5 Het sociogram zelf uittekenen

Je kunt natuurlijk werken met een digitale sociogram wat in de tool is ingebouwd... maar eerlijk? Ik pak toch het liefst papier en potlood.

Waarom? Omdat je tijdens het tekenen ineens gaat zien wat er speelt. De groep komt als het ware tot leven op je blad. Je ziet verbindingen, losse lijntjes, groepjes... en soms ook precies de verklaring waarom het niet lekker loopt in jouw groep. (of juist wél)

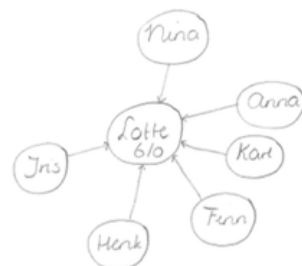
En ja, het lijkt misschien een hoop werk. Dat dacht ik in het begin ook. Maar als je dit een paar keer hebt gedaan, gaat het verrassend snel.

Dus: Pak een A3'tje en teken met potlood (gummen is je beste vriend 😊) en ga aan de slag.

Hoe pak je dat aan?

Begin bij het kind dat het meest positief gekozen is (kijk hiervoor in de matrix).

Die zet je een beetje links van het midden op je papier. Onder de naam noteer je het aantal positieve en negatieve keuzes, bijvoorbeeld: 6/0.

Daarna kijk je: wie heeft dit kind gekozen? Die leerlingen teken je eromheen, met een pijl naar het desbetreffende kind.

Vervolgens ga je weer terug naar je matrix. Welk kind heeft daarna de meeste positieve keuzes?

- Staat die nog niet op je blad? Dan geef je hem of haar een plek en kijk je wie hem of haar gekozen heeft.
- Staat die al wél op je blad? Dan trek je simpelweg een pijl.

Zo werk je stap voor stap door, totdat iedereen erop staat. Soms zie je dat kinderen elkaar kiezen, dan teken je twee pijlen naast elkaar, heen en weer. Je begint dus klein, bij één leerling, en langzaam groeit je hele groep op papier. Zelf opnieuw tekenen geeft vaak nét wat meer gevoel bij wat je ziet.

Stap 6 Posities in de groep zichtbaar maken

Is je sociogram klaar? Dan ga je de leerlingen inkleuren op basis van hun positie in de groep. Je zult merken dat dit al heel veel inzicht geeft.

- Blauw: populaire kinderen (veel positieve keuzes en hooguit 1x negatief gekozen)
- Grijs: gemiddeld (tussen 2 en 4 keer positief gekozen)
- Oranje: controversieel (ongeveer evenveel positieve als negatieve keuzes)
- Groen: genegeerd (0 of 1 keer gekozen)
- Rood: afgewezen (vooral of alleen negatieve keuzes en weinig tot geen positieve)

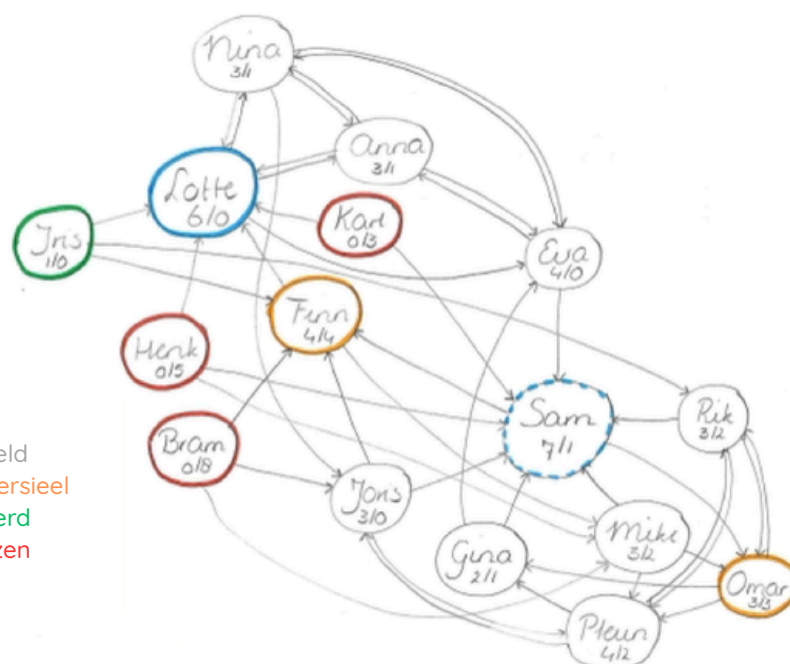
Groepjes zichtbaar maken

Daarna ga je nog een stapje verder.

Markeer eerst de klikjes (groepjes die onderling veel kiezen) met een roze lijn.

En daarna de paren (twee leerlingen die elkaar wederzijds kiezen) met een gele lijn.

Ineens zie je: wie bij wie hoort, wie ertussen hangt... en wie eigenlijk nergens echt bij lijkt te horen.

Stap 7 Het sociogram interpreteren

Nu het sociogram getekend en ingekleurd is, is het tijd om het te interpreteren.

Bekijk het sociogram en stel jezelf de volgende vragen:

- Welke leerlingen zijn populair? Waardoor zijn ze populair? Door positief of negatief gedrag?
- Welke leerlingen zijn gemiddeld, controversieel, genegeerd of afgewezen?
- Weet je ook waardoor zij die positie hebben?
- Wie vormen klikjes? Wie vormen paren?
- Hoe verklaar je wat je ziet? Wat zie je de kinderen doen? Wat hoor je ze tegen elkaar zeggen?
- Welke activiteiten kun jij als leerkracht inzetten om de onderlinge verhoudingen te versterken? (Denk aan groepsvormingsactiviteiten)

Een sociogram... en dan?

Ik hoor het best vaak: "Maar klopt dit dan helemaal?"

En dan zeg ik altijd: zie een sociogram niet als dé waarheid. Het is een momentopname. En dat moment schuift, soms ongemerkt en soms ineens heel duidelijk.

Ik was eens betrokken bij een groep waarin één meisje in oktober nog nauwelijks gekozen werd. Rustig, een beetje op de achtergrond. In januari stond ze ineens midden in een groepje. Niet omdat er iets groots was gebeurd, maar omdat er langzaam iets was verschoven. Een andere plek, andere maatjes, een leerkracht die net wat gericht had gestuurd.

Dát is precies waarom ik adviseer het sociogram meerdere keren per jaar te doen, vaak op drie momenten:

- **Rond de herfstvakantie.** De groep heeft zich een beetje gezet. Je ziet wie elkaar opzoekt, wie nog zoekend is.
- **Na de kerstvakantie.** Twee weken vrij doet iets met kinderen. Soms zie je ineens nieuwe combinaties, andere verhoudingen.
- **Rond de meivakantie.** Het einde komt in zicht, maar je hebt nog tijd. Juist voor die kinderen die weinig gekozen worden of er een beetje buiten vallen.

En misschien is dat wel de belangrijkste reden om ermee te werken: niet alleen kijken hoe het is, maar voelen wat deze groep nú nodig heeft.

Een sociogram is een hulpmiddel. Meer niet. Blijf kijken in je klas. Jij ziet de blikken, de kleine momentjes, de stiltes. Dát staat niet op papier.

Privacy en gegevens

De Sociogramtool slaat uitsluitend voornamen en de eerste letter van de achternaam van leerlingen op, samen met hun keuzes. De gegevens zijn alleen zichtbaar voor jou als leerkracht.

Alle gegevens worden automatisch verwijderd op 31 juli van elk schooljaar. Zorg ervoor dat je de resultaten die je wilt bewaren vóór die datum hebt opgeslagen of afgedrukt.

Wil jouw school een verwerkersovereenkomst afsluiten? Download het document via sociogram.nicolemegens.nl/privacy.

Voor vragen kun je contact opnemen via info@nicolemegens.nl.

Meer weten of hulp nodig?

Heb je vragen over het gebruik van de Sociogramtool, of wil je de uitkomsten van je sociogram bespreken? Ik help je graag verder!

Als je merkt dat je sociogram vragen oproept over een leerling die buitengesloten wordt, een groep die niet lekker loopt, of pestgedrag dat je wilt aanpakken dan kun je bij mij terecht voor een gesprek of een coachingstraject op maat.

Want een sociogram geeft je inzicht. Maar inzicht zonder actie? Dat is toch zonde!

✉ Neem contact op via info@nicolemegens.nl of kijk op nicolemegens.nl voor mijn aanbod.